

Warszawa, dnia 19 czerwca 2017 r.

Poz. 1159

**OBWIESZCZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**

z dnia 15 maja 2017 r.

**w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania
„Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013**

1. Na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 296 i 1579 oraz z 2017 r. poz. 1139) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. z 2014 r. poz. 201), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 kwietnia 2014 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 501);
- 2) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2015 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 895);
- 3) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 czerwca 2016 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 877).

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity rozporządzenia nie obejmuje:

- 1) § 2–6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 kwietnia 2014 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 501), które stanowią:

„§ 2. Do wniosków o przyznanie pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 złożonych przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia przepisy § 2 ust. 7 pkt 2, § 7 ust. 1, § 8 ust. 1, § 14 ust. 2, § 15 ust. 1d, 1e, 1h i 1j oraz § 18 ust. 4 rozporządzenia wymienionego w § 1 stosuje się w brzmieniu dotychczasowym.

§ 3. Przepisy § 19 pkt 6 oraz § 22 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem stosuje się również do beneficjentów, którym przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia upłynęły terminy na spełnienie warunku, o którym mowa w § 18 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia wymienionego w § 1.

§ 4. 1. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwana dalej „Agencją”, w terminie 45 dni od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, przekaze informację o zmianie przepisów w zakresie, o którym mowa w § 22 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, benefi-

ejentom, którzy są zobowiązani na podstawie decyzji ostatecznej o ustaleniu kwoty nienależnie pobranych płatności do zwrotu pomocy finansowej przyznanej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” lub wobec których wszczęto postępowanie w sprawie ustalenia kwoty nienależnie pobranych płatności w związku z niespełnieniem warunku, o którym mowa w § 18 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia wymienionego w § 1, oraz pozostałym beneficjentom, którzy są zobowiązani do uzupełnienia wykształcenia zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia wymienionego w § 1.

2. W informacji, o której mowa w ust. 1, Agencja wzywa beneficjentów, w odniesieniu do których zaistniały okoliczności, o których mowa w § 22 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, do złożenia we właściwych oddziałach regionalnych Agencji, w terminie 10 dni roboczych od dnia otrzymania informacji, oświadczenia o wystąpieniu okoliczności, o których mowa w § 22 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, wraz ze szczegółowymi wyjaśnieniami dotyczącymi tych okoliczności oraz dokumentami, o których mowa w § 22 ust. 2 rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem.

3. Organ, który wydał decyzję ostateczną, o której mowa w ust. 1, na podstawie oświadczenia, o którym mowa w ust. 2, oraz dokumentów, o których mowa w § 22 ust. 2 rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, wszczyna z urzędu postępowanie w sprawie uchylecia tej decyzji.

4. Organ, który wydał decyzję ostateczną, o której mowa w ust. 1, uchyla tę decyzję, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w § 22 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem. Jeżeli decyzję ostateczną, o której mowa w ust. 1, wydał organ wyższego stopnia, organ ten uchyla również decyzję wydaną w tym zakresie w pierwszej instancji.

5. Postępowania w sprawie zwrotu pomocy finansowej przyznanej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” w związku z niespełnieniem przez beneficjenta warunku, o którym mowa w § 18 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia wymienionego w § 1, z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w § 22 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia decyzją ostateczną, umarza się.

§ 5. 1. Przepisy § 20 ust. 3 pkt 3 i 4 rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem stosuje się również do beneficjentów, którzy:

- 1) przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia nie spełnili warunku, o którym mowa w § 18 ust. 1 pkt 3 lit. a lub c rozporządzenia wymienionego w § 1, lub
- 2) są zobowiązani na podstawie decyzji ostatecznej o ustaleniu kwoty nienależnie pobranych płatności do zwrotu pomocy finansowej przyznanej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” w związku z niespełnieniem warunku, o którym mowa w § 18 ust. 1 pkt 3 lit. a lub c rozporządzenia wymienionego w § 1.

2. Organ, który wydał decyzję ostateczną, o której mowa w ust. 1 pkt 2, wszczyna z urzędu postępowanie w sprawie zmiany tej decyzji.

3. W decyzji o zmianie decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, organ ustala kwotę nienależnie pobranych płatności zgodnie z § 20 ust. 3 pkt 3 lub 4 rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.”;

- 2) § 2–4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 895), które stanowią:

„§ 2. 1. Przepisy § 20 ust. 3 pkt 2 i 2a rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem stosuje się również do beneficjentów, którzy:

- 1) przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia nie spełnili warunku, o którym mowa w § 18 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia wymienionego w § 1, lub
- 2) są obowiązani na podstawie decyzji ostatecznej o ustaleniu kwoty nienależnie pobranych płatności do zwrotu pomocy finansowej przyznanej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” w związku z niespełnieniem warunku, o którym mowa w § 18 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia wymienionego w § 1.

2. Organ, który wydał decyzję ostateczną, o której mowa w ust. 1 pkt 2, wszczyna z urzędu postępowanie w sprawie zmiany tej decyzji.

3. W decyzji o zmianie decyzji ostatecznej, o której mowa w ust. 1 pkt 2, organ ustala kwotę nienależnie pobranych płatności zgodnie z § 20 ust. 3 pkt 2a rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem.

§ 3. Przepisy § 19 pkt 8 i 9 rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem stosuje się do beneficjentów, dla których przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia nie upłynęły terminy, o których mowa w tych przepisach.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.”;

- 3) § 2 i § 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 czerwca 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 877), które stanowią:

„§ 2. Przepis § 18 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia zmienianego w § 1 w zakresie dotyczącym spełniania warunku, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a tiret trzecie rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, stosuje się również do osób fizycznych, którym przyznano pomoc finansową w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.”.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *K. Jurgiel*

Załącznik do obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
z dnia 15 maja 2017 r. (poz. 1159)

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 17 października 2007 r.

w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1387 i 1579 oraz z 2017 r. poz. 5 i 624) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki i tryb przyznawania, wypłaty oraz zwracania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013, zwanym dalej „Programem”, w tym:

- 1) tryb składania wniosków o przyznanie pomocy oraz wniosków o płatność;
- 2) szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać wnioski o przyznanie pomocy oraz wnioski o płatność;
- 3) kategorie siły wyższej i wyjątkowe okoliczności, inne niż wymienione w przepisach *rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 368 z 23.12.2006, str. 15, z późn. zm.²⁾)³⁾*, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1974/2006”, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot pomocy.

§ 2. 1. Pomoc finansowa w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem, zwana dalej „pomocą”, jest przyznawana osobie fizycznej:

- 1) która:
  - a) z zastrzeżeniem § 7, do dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie prowadziła działalności rolniczej i po raz pierwszy rozpocznie prowadzenie działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym w rozumieniu art. 55³ Kodeksu cywilnego, zwanym dalej „gospodarstwem”, jeżeli w wymaganym okresie:
    - powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie będzie nie mniejsza niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju oraz nie większa niż 300 ha,
    - gospodarstwo będzie prowadzone samodzielnie,
    - ⁴⁾ budynki i budowle znajdujące się w gospodarstwie, wykorzystywane do produkcji rolnej, oraz użytki rolne w gospodarstwie wykorzystywane do prowadzenia działalności rolniczej nie będą stanowiły przedmiotu współwłasności lub współposiadania, z wyłączeniem małżeńskiej wspólności majątkowej, wspólnot grunto-

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1906).

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 104 z 21.04.2007, str. 8, Dz. Urz. UE L 280 z 24.10.2007, str. 3, Dz. Urz. UE L 318 z 28.11.2008, str. 6, Dz. Urz. UE L 111 z 05.05.2009, str. 5, Dz. Urz. UE L 145 z 10.06.2009, str. 17, Dz. Urz. UE L 171 z 01.07.2009, str. 49, Dz. Urz. UE L 36 z 09.02.2010, str. 4, Dz. Urz. UE L 185 z 15.07.2011, str. 57, Dz. Urz. UE L 105 z 13.04.2013, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 215 z 10.08.2013, str. 16.

³⁾ Utraciło moc na podstawie art. 19 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 807/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i wprowadzającego przepisy przejściowe (Dz. Urz. UE L 227 z 31.07.2014, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 211 z 08.08.2015, str. 7), które weszło w życie z dniem 31 lipca 2014 r.; stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 czerwca 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 877), które weszło w życie z dniem 21 czerwca 2016 r.

wych oraz z wyłączeniem budynków, budowli i użytków rolnych będących przedmiotem współwłasności, objętych realizowaną przez osoby wspólnie wnioskujące operacją typu „Modernizacja gospodarstw rolnych” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,

- w gospodarstwie będą spełnione określone odrębnymi przepisami wymagania w zakresie ochrony środowiska, higieny i warunków utrzymania zwierząt,
  - b) jest pełnoletnia i w dniu złożenia przez nią wniosku o przyznanie pomocy nie ukończyła 40 roku życia,
  - c) jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
  - d) posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe,
  - e) nie ma ustalonego prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy;
- 2) której małżonek do dnia złożenia przez nią wniosku o przyznanie pomocy nie prowadził działalności rolniczej;
- 3) jeżeli plan rozwoju gospodarstwa, zwany dalej „biznesplanem”, o którym mowa w *art. 13 rozporządzenia nr 1974/2006*³⁾:
- a) określa strukturę produkcji rolnej uwzględniającą powierzchnię i rodzaj użytków rolnych oraz jakość gleb w gospodarstwie, znajdujące się w gospodarstwie budynki i budowle wykorzystywane do produkcji rolnej oraz maszyny, urządzenia i wyposażenie do produkcji rolnej,
  - b) zapewnia osiągnięcie nadwyżki bezpośredniej z działalności rolniczej prowadzonej w gospodarstwie równej co najmniej 4 ESU (Europejska Jednostka Wielkości Ekonomicznej) i nie mniejszej niż wartość nadwyżki bezpośredniej w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy,
  - c) przewiduje inwestycje na kwotę co najmniej 70% pomocy, z zastrzeżeniem § 18 ust. 3.
2. Uznaje się, że osoba fizyczna prowadziła działalność rolniczą, jeżeli:
- 1) była właścicielem lub posiadaczem nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych co najmniej 1 ha, z wyłączeniem przypadku, gdy nabyła tę nieruchomość w drodze spadku, a w terminie 12 miesięcy od tego dnia dokonała zbycia:
- a) tej nieruchomości albo
  - b) udziału we współwłasności tej nieruchomości, jeżeli nieruchomość stanowi współwłasność, lub
- 2) wystąpiła o:
- a) przyznanie płatności na podstawie przepisów o płatnościach bezpośrednich do gruntów rolnych i oddzielnej płatności cukrowej lub przepisów o płatnościach do gruntów rolnych i płatności cukrowej lub
  - b) pomoc finansową dla rolników w ramach Programu SAPARD, lub
  - c) pomoc finansową na działania objęte Planem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006, lub
  - d) przeznaczone dla osób prowadzących działalność rolniczą lub rolników dofinansowanie realizacji projektu w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006”, w tym w zakresie działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, lub
  - e) przeznaczoną dla osób prowadzących działalność rolniczą lub rolników pomoc w ramach działań objętych Programem, w tym działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, lub
- 3) otrzymała kredyt preferencyjny udzielany na podstawie przepisów dotyczących szczegółowych kierunków działań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz sposobów ich realizacji lub przepisów dotyczących szczegółowego zakresu i kierunków działań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz sposobów ich realizacji, lub przepisów dotyczących realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, z wyłączeniem kredytu udzielanego na utworzenie nowego gospodarstwa rolnego, lub
- 4) była posiadaczem zwierząt gospodarskich objętych obowiązkiem zgłoszenia do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych i siedzib stad tych zwierząt, lub
- 5) została ubezpieczona na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników jako rolnik lub małżonek rolnika, lub z tytułu prowadzenia działań specjalnych produkcji rolnej, lub
- 6) prowadziła choćby jeden z następujących działań specjalnych produkcji rolnej:
- a) produkcja roślin w szklarniach lub tunelach,
  - b) produkcja grzybów,
  - c) produkcja drobiarska, w tym wylęgarnie,

- d) produkcja drobiu rzeźnego lub nieśnego,
- e) produkcja zwierząt futerkowych,
- f) produkcja pszczelarska,
- g) hodowla lub chów zwierząt gospodarskich poza gospodarstwem rolnym, z wyłączeniem koni hodowlanych w liczbie mniejszej niż 3 sztuki

– w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

3. Osoba fizyczna, która wystąpiła o przyznanie pomocy w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem i której nie przyznano tej pomocy albo przyznano pomoc, z tym że zostało stwierdzone wygaśnięcie decyzji o przyznaniu pomocy w przypadku, o którym mowa w § 17 ust. 2 i 3, albo uchylono decyzję o przyznaniu pomocy w przypadku, o którym mowa w § 17 ust. 4, może ponownie wystąpić z wnioskiem o przyznanie pomocy, o ile nie zaistniał żaden inny z przypadków określonych w ust. 2.

4. Rozpoczęcie prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a, może nastąpić przed dniem wydania decyzji w sprawie przyznania pomocy, jednakże na wyłączne ryzyko wnioskodawcy. W przypadku odmowy przyznania pomocy wnioskodawcy nie przysługują roszczenia o przyznanie pomocy.

5. Przez działalność rolniczą, o której mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a, rozumie się działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym produkcji warzywniczej, ogrodniczej i sadowniczej, z wyłączeniem produkcji rybnej i leśnej, oraz w działach specjalnych produkcji rolnej, o których mowa w ust. 2 pkt 6.

6. Jeżeli o pomoc ubiegają się oboje małżonkowie i oboje spełniają warunki jej przyznania, pomoc przyznaje się tylko jednemu z nich, co do którego współmałżonek wyraził pisemną zgodę.

7. Pomoc może być przyznana osobie fizycznej także w przypadku, gdy jej małżonek, przed dniem złożenia przez nią wniosku o przyznanie pomocy, prowadził działalność rolniczą – pod warunkiem że:

- 1) małżonkowi, zarówno w trakcie trwania małżeństwa, jak i przed jego zawarciem, nie przyznano pomocy w zakresie działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006” ani w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem;
- 2)⁵⁾ wcześniej niż w okresie 15 miesięcy przed dniem złożenia tego wniosku, zarówno w trakcie trwania małżeństwa, jak i przed jego zawarciem, w odniesieniu do małżonka nie zaistniał żaden z przypadków określonych w ust. 2;
- 3) gospodarstwo małżonka wejdzie w skład małżeńskiej wspólności majątkowej lub odrębnego majątku beneficjenta.

§ 3. 1. W przypadku gdy średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju jest wyższa niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w województwie, w którym jest położone gospodarstwo, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a, minimalna powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład gospodarstwa w okresie, o którym mowa w § 5 ust. 2, może być mniejsza niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju, z tym że nie może być mniejsza niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w województwie, w którym jest położone to gospodarstwo.

2. W przypadku gospodarstw położonych na obszarze więcej niż jednego województwa, za województwo, w którym jest położone gospodarstwo, uznaje się to województwo, w którym jest położona największa część użytków rolnych wchodzących w skład tego gospodarstwa.

3. Przy ustalaniu powierzchni gospodarstwa bierze się pod uwagę średnią powierzchnię gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w poszczególnych województwach oraz średnią powierzchnię gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju, w roku poprzedzającym rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

4. Średnią powierzchnię gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w poszczególnych województwach oraz średnią powierzchnię gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju w danym roku przyjmuje się na podstawie informacji ogłaszanych przez Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwanej dalej „Agencją”, na podstawie *art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1164 i 1529, z 2013 r. poz. 311 oraz z 2014 r. poz. 240)*⁶⁾.

⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 kwietnia 2014 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 501), które weszło w życie z dniem 19 kwietnia 2014 r.

⁶⁾ Utraciła moc na podstawie art. 61 ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2017 r. poz. 278), która weszła w życie z dniem 15 marca 2015 r.

5. Przy ustalaniu minimalnej powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie, o której mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a tiret pierwsze, sumuje się powierzchnię użytków rolnych stanowiących przedmiot:

- 1) własności;
- 2) użytkowania wieczystego;
- 3) dzierżawy z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa lub od jednostek samorządu terytorialnego, jeżeli umowa dzierżawy została zawarta na czas nieoznaczony lub na okres co najmniej 5 lat, jednak nie krótszy niż do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy;
- 4) dzierżawy od podmiotów innych niż wymienione w pkt 3, jeżeli umowa dzierżawy została zawarta:
  - a) w formie aktu notarialnego albo ma datę pewną,
  - b) na okres co najmniej 10 lat.

§ 4. 1. Przez samodzielne prowadzenie gospodarstwa, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a tiret drugie, rozumie się prowadzenie gospodarstwa osobiście, na własny rachunek i we własnym imieniu, ponoszenie kosztów i czerpanie korzyści w związku z jego prowadzeniem.

2. Uznaje się, że osoba fizyczna prowadzi gospodarstwo osobiście, jeżeli pracuje w tym gospodarstwie oraz podejmuje wszelkie decyzje dotyczące prowadzenia tego gospodarstwa.

§ 5. 1. Warunki, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a, powinny być spełnione w terminie 180 dni od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy i zachowane do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy, z tym że:

- 1) w przypadku, o którym mowa w § 3 ust. 1, warunek dotyczący minimalnej powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a, nie mniejszej niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju, powinien być spełniony do dnia upływu 3 lat od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy i zachowany do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy;
- 2) warunek określony w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a tiret czwarte powinien być spełniony do dnia upływu 3 lat od dnia wejścia w posiadanie nieruchomości rolnej o powierzchni co najmniej 1 ha oraz zachowany do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy.

2. W przypadku, o którym mowa w § 3 ust. 1, powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a, do dnia upływu 180 dni od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy powinna być nie mniejsza niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w województwie i powinna zostać zachowana do dnia spełnienia warunku dotyczącego minimalnej powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie nie mniejszej niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju.

3. Warunek, o którym mowa w § 2 ust. 7 pkt 3, powinien być spełniony w terminie 180 dni od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy i zachowany do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy.

4. Za dzień rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a, uznaje się dzień wejścia po raz pierwszy w posiadanie nieruchomości o powierzchni użytków rolnych co najmniej 1 ha.

§ 6. 1. Warunek dotyczący kwalifikacji zawodowych, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. d, uważa się za spełniony, jeżeli osoba fizyczna posiada:

- 1) wykształcenie rolnicze zasadnicze zawodowe, średnie lub wyższe lub
- 2) tytuł kwalifikacyjny lub tytuł zawodowy, lub tytuł zawodowy mistrza w zawodzie przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej i co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub
- 3) wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie albo wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i ukończone studia podyplomowe w zakresie związanym z rolnictwem, albo wykształcenie średnie inne niż rolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub
- 4) wykształcenie podstawowe, gimnazjalne lub zasadnicze zawodowe inne niż rolnicze i co najmniej 5-letni staż pracy w rolnictwie, lub
- 5) kwalifikacje rolnicze wymagane przy udzielaniu pomocy młodym rolnikom w państwie, którego obywatelstwo posiada, w ramach analogicznego działania współfinansowanego przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) – jeżeli nie posiada obywatelstwa polskiego.

2. Szczegółowy wykaz kierunków studiów, zawodów i specjalności oraz tytułów kwalifikacyjnych w zakresie rolnictwa, a także rodzaje dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji zawodowych określa załącznik do rozporządzenia.

3. Osobie nieposiadającej kwalifikacji zawodowych, o których mowa w ust. 1, może być przyznana pomoc, jeżeli zobowiąże się do uzupełnienia wykształcenia w okresie 3 lat od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy.

4. Za staż pracy w rolnictwie uznaje się okres, liczony do dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy, w którym wnioskodawca:

- 1) podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników jako domownik lub
- 2) był zatrudniony w gospodarstwie rolnym, na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę, na stanowisku związanym z prowadzeniem produkcji rolnej,
- 3) odbył staż, o którym mowa w art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065), obejmujący wykonywanie czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej.

§ 7. 1.⁷⁾ Dopuszcza się przyznanie pomocy osobie fizycznej, która przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy rozpoczęła prowadzenie działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym, jeżeli od dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej do dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie upłynęło więcej niż 15 miesięcy, a do dnia wydania decyzji o przyznaniu pomocy – więcej niż 18 miesięcy.

2. (uchylony).

3. Za dzień rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej, o którym mowa w ust. 1, uznaje się:

- 1) dzień wejścia po raz pierwszy w posiadanie nieruchomości o powierzchni użytków rolnych co najmniej 1 ha;
- 2) w przypadku osób fizycznych, które nabyły gospodarstwo przed ukończeniem 18 roku życia – dzień ukończenia 18 roku życia;
- 3) w przypadku osób fizycznych, które nabyły gospodarstwo po ukończeniu 18 roku życia, a przed zakończeniem nauki:
  - a) w systemie dziennym w szkole ponadgimnazjalnej, z wyłączeniem zasadniczej szkoły zawodowej i trzyletniej szkoły specjalnej, lub
  - b) w systemie dziennym w dotychczasowej szkole ponadpodstawowej, z wyłączeniem szkoły zasadniczej, lub
  - c) na uczelni – wyłącznie w trakcie stacjonarnych studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich– dzień zakończenia lub zaprzestania nauki, jednakże najpóźniej dzień ukończenia 26 roku życia, pod warunkiem że wnioskodawca nie miał przerw w nauce, a w przypadku kontynuowania nauki na uczelni – podjęcie nauki nastąpiło w roku uzyskania świadectwa dojrzałości lub świadectwa maturalnego;
- 4) w przypadku osób fizycznych, które nabyły gospodarstwo przed ukończeniem 18 roku życia i kontynuowały naukę w szkole, o której mowa w pkt 3 – dzień zakończenia lub zaprzestania nauki, jednakże najpóźniej dzień ukończenia 26 roku życia, pod warunkiem że wnioskodawca nie miał przerw w nauce, a w przypadku kontynuowania nauki na uczelni – podjęcie nauki nastąpiło w roku uzyskania świadectwa dojrzałości lub świadectwa maturalnego;
- 5) w przypadku osób fizycznych, które nabyły gospodarstwo przed dniem rozpoczęcia odbywania zasadniczej służby wojskowej lub w trakcie jej odbywania w ramach spełnienia obowiązku odbycia zasadniczej służby wojskowej – dzień zakończenia tej służby, pod warunkiem że rozpoczęcie służby nastąpiło nie później niż w okresie 12 miesięcy od dnia określonego w pkt 1–3;
- 6) w przypadku osób fizycznych, które nabyły gospodarstwo w drodze spadku i wydzierżawiły to gospodarstwo nie później niż w terminie 12 miesięcy od dnia jego nabycia – dzień rozwiązania albo wygaśnięcia umowy dzierżawy, pod warunkiem że umowa dzierżawy została zawarta w formie aktu notarialnego albo ma datę pewną.

3a. Jeżeli dzień, o którym mowa w ust. 3 pkt 6, przypada przed dniem określonym w ust. 3 pkt 2–5, za dzień rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej, o którym mowa w ust. 1, uznaje się dzień określony odpowiednio w ust. 3 pkt 2, 3, 4 albo 5.

4. Jeżeli przed dniem rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej, o którym mowa w ust. 3, wnioskodawca dokonał co najmniej jednej z czynności, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 2–6, za dzień rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej uznaje się dzień dokonania najwcześniejszej z tych czynności. W przypadku osób fizycznych, o których mowa

⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 2 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 5.

w ust. 3 pkt 3–6, które zostały ubezpieczone z mocy przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników jako rolnik i nie dokonały innej z czynności, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 2–6, za dzień rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej nie uznaje się dnia, od którego podlegają temu ubezpieczeniu.

5. W przypadku osób fizycznych, o których mowa w ust. 1, do stażu pracy w rolnictwie wlicza się również okres od określonego zgodnie z ust. 3 dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej.

6. Pomoc może być przyznana, jeżeli osobie fizycznej, o której mowa w ust. 1, nie przyznano pomocy w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006” w zakresie działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom”.

7. (uchylony).

8. (uchylony).

§ 8. 1.⁸⁾ Pomoc przyznaje się w wysokości 100 tysięcy złotych.

2. Pomoc przyznaje się danej osobie fizycznej tylko raz.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do osób fizycznych, którym przyznano pomoc, jeżeli zostało stwierdzone wygaśnięcie decyzji o przyznaniu pomocy w przypadku, o którym mowa w § 17 ust. 2 i 3, albo została uchylona decyzja o przyznaniu pomocy w przypadku, o którym mowa w § 17 ust. 4.

§ 9. 1. Prezes Agencji podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej administrowanej przez Agencję oraz co najmniej w jednym dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym, informację o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom”.

2. Prezes Agencji określa w informacji, o której mowa w ust. 1, dzień rozpoczęcia oraz dzień zakończenia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, przy czym termin ten nie może być dłuższy niż 60 dni.

§ 10. Wniosek o przyznanie pomocy składa się osobiście lub przez upoważnioną osobę, listem poleconym lub pocztą kurierską do dyrektora oddziału regionalnego Agencji, właściwego ze względu na miejsce położenia gospodarstwa.

§ 11. 1. Wniosek o przyznanie pomocy zawiera w szczególności:

- 1) dane wnioskodawcy:
  - a) imię, nazwisko,
  - b) miejsce zamieszkania i adres,
  - c) numer ewidencyjny powszechnego elektronicznego systemu ewidencji ludności (PESEL), o ile został nadany,
  - d) datę urodzenia,
  - e) stan cywilny wnioskodawcy;
- 2) dane małżonka wnioskodawcy, o których mowa w pkt 1 lit. a–d, oraz datę zawarcia związku małżeńskiego – w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim;
- 3) numer identyfikacyjny wnioskodawcy, o którym mowa w przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, o ile został nadany wnioskodawcy lub jego współmałżonkowi;
- 4) informacje o kwalifikacjach zawodowych;
- 5) informacje o aktualnym rodzaju aktywności zawodowej;
- 6) informacje dotyczące gospodarstwa, w szczególności określenie jego powierzchni, sposobu nabycia i rodzaju produkcji rolnej.

2. Agencja udostępnia formularz wniosku o przyznanie pomocy, wzór biznesplanu, o którym mowa w § 12 pkt 2, oraz wzory oświadczeń, o których mowa w § 12 pkt 4 i 5, pkt 6 lit. a i pkt 7 lit. b i c oraz § 13 pkt 5, nie później niż w dniu podania do publicznej wiadomości informacji, o której mowa w § 9 ust. 1.

§ 12. Do wniosku o przyznanie pomocy dołącza się:

- 1) kopię dokumentu tożsamości – części dotyczącej danych osobowych;

---

⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 5.

- 2) biznesplan sporządzony zgodnie ze wzorem udostępnionym przez Agencję;
- 3) kopię dokumentu potwierdzającego posiadanie wymaganych kwalifikacji zawodowych;
- 4) oświadczenie o sposobie uzupełnienia wykształcenia – w przypadku, o którym mowa w § 6 ust. 3, sporządzone zgodnie ze wzorem udostępnionym przez Agencję;
- 5) oświadczenie, że wnioskodawca nie ma ustalonego prawa do renty przyznanej z tytułu całkowitej niezdolności do pracy;
- 6) w przypadku wnioskodawcy, który nie prowadził działalności rolniczej:
  - a) oświadczenie o nieprowadzeniu działalności rolniczej, w szczególności w zakresie określonym w § 2 ust. 2, sporządzone zgodnie ze wzorem udostępnionym przez Agencję,
  - b) zaświadczenie z właściwego oddziału Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego potwierdzające, że do dnia wydania zaświadczenia wnioskodawca nie był ubezpieczony na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników jako rolnik lub małżonek rolnika, lub z tytułu prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej,
  - c) zaświadczenie wydane przez naczelnika właściwego urzędu skarbowego potwierdzające brak wpisu w ewidencji podatników podatku dochodowego od osób fizycznych z tytułu prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 6;
- 7) w przypadku wnioskodawcy pozostającego w związku małżeńskim:
  - a) kopię dokumentu tożsamości małżonka – części dotyczącej danych osobowych,
  - b) oświadczenie małżonka wnioskodawcy, że do dnia złożenia przez wnioskodawcę wniosku o przyznanie pomocy nie prowadził działalności rolniczej, w szczególności w zakresie określonym w § 2 ust. 2, sporządzone zgodnie ze wzorem udostępnionym przez Agencję, oraz dotyczące małżonka dokumenty wymienione w pkt 6 lit. b i c, albo
  - c) oświadczenie małżonka wnioskodawcy, że prowadził działalność rolniczą, w szczególności w zakresie określonym w § 2 ust. 2, jednak nie dokonał żadnej z czynności, o których mowa w § 2 ust. 2, wcześniej niż 12 miesięcy przed dniem złożenia przez wnioskodawcę wniosku o przyznanie pomocy, sporządzone zgodnie ze wzorem udostępnionym przez Agencję, oraz dotyczące małżonka dokumenty wymienione w § 13 pkt 1–3.

§ 13. Osoba, o której mowa w § 7 ust. 1, oprócz dokumentów wymienionych w § 12 pkt 1–5 i 7, dołącza do wniosku o przyznanie pomocy:

- 1) dokument potwierdzający tytuł prawny do nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa;
- 2) zaświadczenie z właściwego oddziału Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o okresach podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników jako rolnik lub małżonek rolnika, lub z tytułu prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej bądź potwierdzające, że do dnia wydania zaświadczenia wnioskodawca nie był ubezpieczony na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników jako rolnik lub małżonek rolnika, lub z tytułu prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej;
- 3) zaświadczenie wydane przez naczelnika urzędu skarbowego o okresach podlegania opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych z tytułu prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej wymienionych w § 2 ust. 2 pkt 6, bądź potwierdzające brak wpisu w ewidencji podatników tego podatku;
- 4) dokumenty potwierdzające dzień rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej, inne niż określone w pkt 1–3 oraz w § 12 pkt 1 i 3, w szczególności dokumenty potwierdzające dzień, o którym mowa w § 7 ust. 3 pkt 3–5;
- 5) oświadczenie dotyczące spełniania określonych odrębnymi przepisami wymagań w zakresie ochrony środowiska, higieny i warunków utrzymania zwierząt w gospodarstwie, sporządzone zgodnie ze wzorem udostępnionym przez Agencję.

§ 14. 1. Wnioski o przyznanie pomocy rozpatruje się zgodnie z kolejnością ich złożenia.

2.⁹⁾ W przypadku stwierdzenia, że wniosek o przyznanie pomocy nie spełnia wymogów formalnych, Agencja wzywa wnioskodawcę do usunięcia braków w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania.

§ 15. 1. Pomoc przysługuje według kolejności ustalonej dla całego kraju przy zastosowaniu kryteriów wyboru.

---

⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 4 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 5.

1a. Przy ustalaniu kolejności przysługiwania pomocy uwzględnia się wszystkie wnioski o przyznanie pomocy złożone osobiście albo przez upoważnioną osobę w oddziałach regionalnych Agencji w terminie, o którym mowa w § 9 ust. 2, oraz wszystkie wnioski o przyznanie pomocy nadane w tym terminie listem poleconym lub pocztą kurierską.

1b. O kolejności przysługiwania pomocy decyduje suma uzyskanych punktów, z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku, przyznawanych na podstawie następujących kryteriów wyboru:

- 1) jeżeli powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie wskazanym w biznesplanie jest:
  - a) w przypadku gospodarstw położonych w województwie, w którym średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym jest równa albo wyższa od średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju:
    - nie mniejsza niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju i nie większa niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w województwie – przyznaje się od 5 do 10 punktów, przy czym 5 punktów przyznaje się, gdy powierzchnia użytków rolnych jest równa średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju, a dla pozostałych wartości proporcjonalnie więcej – do 10 punktów dla powierzchni użytków rolnych równej średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w województwie,
    - nie mniejsza niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w województwie i nie większa niż dwukrotność tej średniej – przyznaje się od 10 do 15 punktów, przy czym 10 punktów przyznaje się, gdy powierzchnia użytków rolnych jest równa średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w województwie, a dla pozostałych wartości proporcjonalnie więcej – do 15 punktów dla powierzchni użytków rolnych równej dwukrotności tej średniej,
    - większa niż dwukrotność średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w województwie – przyznaje się 16 punktów,
  - b) w przypadku gospodarstw położonych w województwie, w którym średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym jest niższa od średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju:
    - nie mniejsza niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w województwie i nie większa niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju – przyznaje się od 5 do 10 punktów, przy czym 5 punktów przyznaje się, gdy powierzchnia użytków rolnych jest równa średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w województwie, a dla pozostałych wartości proporcjonalnie więcej – do 10 punktów dla powierzchni użytków rolnych równej średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju,
    - nie mniejsza niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju i nie większa niż dwukrotność tej średniej – przyznaje się od 10 do 15 punktów, przy czym 10 punktów przyznaje się, gdy powierzchnia użytków rolnych jest równa średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju, a dla pozostałych wartości proporcjonalnie więcej – do 15 punktów dla powierzchni użytków rolnych równej dwukrotności tej średniej,
    - większa niż dwukrotność średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju – przyznaje się 16 punktów;
- 2) jeżeli wnioskodawca posiada:
  - a) wykształcenie wyższe rolnicze albo wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie albo wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i ukończone studia podyplomowe w zakresie związanym z rolnictwem – przyznaje się 5 punktów,
  - b) wykształcenie średnie rolnicze albo wykształcenie średnie inne niż rolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie – przyznaje się 4 punkty,
  - c) wykształcenie rolnicze zasadnicze zawodowe albo kwalifikacje rolnicze, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 5 – przyznaje się 3 punkty,
  - d) kwalifikacje rolnicze, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 – przyznaje się 2 punkty,
  - e) kwalifikacje rolnicze, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 4 – przyznaje się 1 punkt;
- 3) jeżeli bezrobocie w powiecie, na obszarze którego jest położone gospodarstwo wskazane w biznesplanie, według danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny w miesiącu poprzedzającym miesiąc podania do publicznej wiadomości informacji, o której mowa w § 9 ust. 1, było:
  - a) najwyższe w województwie – przyznaje się 5 punktów,
  - b) niższe niż bezrobocie, o którym mowa w lit. a – przyznaje się proporcjonalnie mniej punktów, do 0 punktów w przypadku, gdy bezrobocie w powiecie było najniższe w województwie.

1c. W przypadku gospodarstw położonych na obszarze więcej niż jednego powiatu, za powiat, na obszarze którego jest położone gospodarstwo, uznaje się ten powiat, w którym jest położona największa część użytków rolnych wchodzących w skład gospodarstwa.

1d.¹⁰⁾ Kolejność przysługiwania pomocy jest ustalana na podstawie danych zawartych we wniosku o przyznanie pomocy oraz dołączonych do niego dokumentach. Dokonanie przez wnioskodawcę zmian we wniosku o przyznanie pomocy po upływie 20 dni od dnia zakończenia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy nie ma wpływu na kolejność przysługiwania pomocy.

1e.¹⁰⁾ W pierwszej kolejności pomoc przysługuje wnioskodawcom, którzy uzyskali największą liczbę punktów, przy czym pomoc jest przyznawana, jeżeli wnioskodawca uzyskał co najmniej 7 punktów.

1f. W przypadku wnioskodawców, którzy uzyskali taką samą liczbę punktów, o kolejności przysługiwania pomocy decyduje powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie wskazanym w biznesplanie, począwszy od największej.

1g. W przypadku wnioskodawców, którzy uzyskali taką samą liczbę punktów i wskazali w biznesplanie gospodarstwa o identycznej powierzchni użytków rolnych, pomoc przysługuje w kolejności złożenia poprawnego i kompletnego wniosku o przyznanie pomocy.

1h.¹¹⁾ Dyrektorzy oddziałów regionalnych Agencji przyznają wnioskodawcom punkty, o których mowa w ust. 1b, w terminie 50 dni od dnia upływu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy.

1i. Dyrektorzy oddziałów regionalnych Agencji, niezwłocznie po przyznaniu punktów, o których mowa w ust. 1b, przekazują Prezesowi Agencji informację zawierającą imiona i nazwiska wnioskodawców, liczbę przyznanych punktów, powierzchnię użytków rolnych w gospodarstwie wskazanym w biznesplanie oraz dzień złożenia poprawnego i kompletnego wniosku o przyznanie pomocy.

1j.¹²⁾ Prezes Agencji, niezwłocznie po otrzymaniu informacji, o której mowa w ust. 1i, ustala na jej podstawie kolejność przysługiwania pomocy, podaje liczbę punktów uzyskanych przez poszczególnych wnioskodawców oraz określa, które z wniosków o przyznanie pomocy mieszczą się w limicie środków określonym w Programie, przez wskazanie, który wniosek o przyznanie pomocy jako pierwszy zawiera zapotrzebowanie na środki przekraczające wysokość tego limitu.

1k. Prezes Agencji, niezwłocznie po ustaleniu kolejności przysługiwania pomocy, o której mowa w ust. 1j, podaje informację o tej kolejności do publicznej wiadomości na stronie internetowej administrowanej przez Agencję.

2. Dyrektor oddziału regionalnego Agencji wydaje decyzję w sprawie przyznania pomocy w terminie 150 dni od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

3. Decyzję o przyznaniu pomocy wydaje się z zastrzeżeniem dopełnienia przez beneficjenta, w terminie 180 dni od dnia doręczenia tej decyzji, jednak nie później niż do dnia 30 września 2015 r., następujących warunków:¹³⁾

- 1) nabycia lub wejścia w posiadanie gospodarstwa wskazanego w biznesplanie, spełniającego warunki, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a tiret pierwsze i tiret trzecie, z zastrzeżeniem § 5 ust. 2,
- 2) podjęcia samodzielnego prowadzenia gospodarstwa, o którym mowa w pkt 1,
- 3) ubezpieczenia na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy w pełnym zakresie jako rolnik,
- 4) uzyskania wpisu do ewidencji producentów, stanowiącej część krajowego systemu ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, jeżeli jego małżonek nie został dotychczas wpisany do tej ewidencji,
- 5) nabycia gospodarstwa małżonka w sposób określony w § 2 ust. 7 pkt 3 – w przypadku, o którym mowa w § 2 ust. 7 – chyba że dany warunek był spełniony w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

4. Decyzja o przyznaniu pomocy zawiera pouczenie o konieczności spełnienia warunków, o których mowa w § 18 ust. 1, i przedłożenia dokumentów, o których mowa w § 19, oraz konieczności zwrotu pomocy w przypadku niespełnienia tych warunków lub nieprzedłożenia dokumentów.

¹⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 5.

¹¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 5.

¹²⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 5 lit. c rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 5.

¹³⁾ Wprowadzenie do wyliczenia w brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 895), które weszło w życie z dniem 27 czerwca 2015 r.

5. W przypadku określenia, zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, limitu środków na dany rok realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 na działanie „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, decyzje o przyznaniu pomocy wydaje się do osiągnięcia tego limitu.

§ 15a. 1. Wnioskodawców, których wnioski o przyznanie pomocy zawierają zapotrzebowanie na środki przekraczające wysokość limitu określonego w Programie, niezwłocznie informuje się o tym, a także o sposobie postępowania z tymi wnioskami, w formie pisemnej.

2. Od dnia doręczenia wnioskodawcy pisma zawierającego informację, o której mowa w ust. 1, bieg terminu rozpatrzenia wniosku o przyznanie pomocy złożonego przez tego wnioskodawcę ulega wstrzymaniu.

3. Jeżeli po poinformowaniu wnioskodawcy zgodnie z ust. 1 okaże się, że w ramach limitu środków określonego w Programie jest możliwe przyznanie mu pomocy, niezwłocznie informuje się o tym wnioskodawcę, w formie pisemnej.

4. Od dnia doręczenia wnioskodawcy pisma zawierającego informację, o której mowa w ust. 3, termin rozpatrzenia wniosku o przyznanie pomocy złożonego przez tego wnioskodawcę biegnie dalej.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, pomoc jest przyznawana według kolejności ustalonej zgodnie z § 15 ust. 1–1g.

6.¹⁴⁾ Jeżeli przyznanie pomocy wnioskodawcy, o którym mowa w ust. 1, w ramach określonego w Programie limitu środków nie jest możliwe do dnia 31 sierpnia roku następującego po roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy, odmawia się temu wnioskodawcy przyznania pomocy.

§ 16. 1.¹⁵⁾ Pomoc wypłaca się na wniosek o płatność, który składa się w terminie 180 dni od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy, jednak nie później niż do dnia 30 września 2015 r.

2. Do wniosku o płatność dołącza się dokumenty potwierdzające spełnienie warunków, z zastrzeżeniem których została wydana decyzja o przyznaniu pomocy – w przypadku, o którym mowa w § 15 ust. 3.

3. Dokumentami potwierdzającymi spełnienie warunków, z zastrzeżeniem których została wydana decyzja o przyznaniu pomocy, są:

- 1) dokument potwierdzający tytuł prawny do nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa;
- 2) oświadczenie beneficjenta o podjęciu samodzielnego prowadzenia gospodarstwa, sporządzone zgodnie ze wzorem udostępnionym przez Agencję;
- 3) zaświadczenie z właściwego oddziału Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik.

4. W przypadku osób fizycznych, o których mowa w § 7 ust. 1, które nabyły gospodarstwo w drodze spadku, a do wniosku o przyznanie pomocy dołączyły postanowienie sądu o stwierdzeniu nabycia spadku, dokumentem potwierdzającym tytuł prawny do gospodarstwa jest umowa zawarta pomiędzy spadkobiercami w formie aktu notarialnego lub prawomocne orzeczenie sądu o dziale spadku.

§ 17. 1. Wypłata pomocy następuje w terminie 60 dni od dnia złożenia wniosku o płatność, z tym że w przypadku gdy decyzja o przyznaniu pomocy została wydana z zastrzeżeniem dopełnienia warunków – od dnia złożenia wniosku o płatność wraz z wymaganymi dokumentami, o których mowa w § 16 ust. 3.

2. W przypadku niedopełnienia przez beneficjenta warunków, z zastrzeżeniem dopełnienia których została wydana decyzja o przyznaniu pomocy, dyrektor oddziału regionalnego Agencji, w drodze decyzji, stwierdza wygaśnięcie tej decyzji.

3. W przypadku niezłożenia wniosku o płatność w terminie określonym w § 16 ust. 1, dyrektor oddziału regionalnego Agencji, w drodze decyzji, stwierdza wygaśnięcie, jako bezprzedmiotowej, decyzji o przyznaniu pomocy.

4. Dyrektor oddziału regionalnego Agencji uchyla decyzję o przyznaniu pomocy w przypadku złożenia przez beneficjenta, przed upływem terminu określonego w § 16 ust. 1, pisemnego wniosku o uchylenie tej decyzji zawierającego oświadczenie o rezygnacji z przyznanej pomocy.

¹⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 2 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 13.

¹⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 13.

§ 18. 1. Beneficjent powinien:

- 1) samodzielnie prowadzić gospodarstwo, na które przyznano pomoc, do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy;
- 1a) spełnić warunek dotyczący minimalnej powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a, nie mniejszej niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju, do dnia upływu 3 lat od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy – w przypadku, o którym mowa w § 3 ust. 1;
- 2) spełniać warunki, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a tiret pierwsze i tiret trzecie oraz ust. 7 pkt 3, do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy;
- 2a) spełniać warunek dotyczący minimalnej powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a, nie mniejszej niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w województwie, do dnia spełnienia warunku dotyczącego minimalnej powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie nie mniejszej niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju – w przypadku, o którym mowa w § 3 ust. 1;
- 3) realizować do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy założenia biznesplanu, w szczególności:
  - a) prowadzić gospodarstwo zgodnie z określoną strukturą produkcji rolnej,
  - b) wydatkować, w okresie 3 lat od dnia wypłaty pomocy, co najmniej 70 % kwoty pomocy na inwestycje określone w biznesplanie,
  - c) osiągnąć nadwyżkę bezpośrednią z działalności rolniczej prowadzonej w gospodarstwie równą co najmniej 4 ESU (Europejska Jednostka Wielkości Ekonomicznej) i nie mniejszą niż wartość nadwyżki bezpośredniej w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy;
- 4) spełnić określone w odrębnych przepisach wymagania w zakresie ochrony środowiska, higieny i warunków utrzymania zwierząt do dnia upływu 3 lat od dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej oraz spełniać te wymagania do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy;
- 5) podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik co najmniej do dnia upływu 12 miesięcy od dnia wypłaty pomocy;
- 6) uzupełnić wykształcenie w okresie 3 lat od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy – w przypadku, o którym mowa w § 6 ust. 3;
- 7) umożliwić przeprowadzenie przez uprawnione podmioty kontroli na miejscu lub kontroli dokumentów;
- 8) przechowywać dokumenty związane z przyznaną pomocą do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy.

2. Wydatki na inwestycje, o których mowa w ust. 1 pkt 3 lit. b, mogą obejmować:

- 1) koszty określone jako koszty kwalifikowalne w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem;
- 2) zakup gruntów rolnych, które do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy beneficjent będzie wykorzystywał do działalności rolniczej w gospodarstwie;
- 3) zakup zwierząt hodowlanych w rozumieniu przepisów o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich, stanowiących stado podstawowe – związany z rozpoczęciem produkcji zwierzęcej w gospodarstwie lub postępowaniem genetycznym w zakresie prowadzonej produkcji.

3. Jeżeli inwestycje, o których mowa w ust. 2, podlegały współfinansowaniu z innych środków publicznych, w szczególności w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem, do kwoty wydatkowanej przez beneficjenta nie wlicza się kwoty pomocy udzielonej z tych środków.

4.¹⁶⁾ Za wydatki na inwestycje, o których mowa w ust. 2, nie uznaje się wydatków poniesionych:

- 1) przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy;
- 2) na inwestycje budowlane na gruntach stanowiących przedmiot dzierżawy.

5. Zakupy w ramach inwestycji, o których mowa w ust. 2, nie mogą być dokonane na podstawie umowy zawartej między beneficjentem a małżonkiem, wstępnym lub zstępnym beneficjenta ani wstępnym lub zstępnym małżonka beneficjenta.

¹⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 6 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 5.

§ 19. Beneficjent powinien przedłożyć w Agencji:

- 1) zaświadczenie z właściwego oddziału Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o okresach podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik – w terminie 60 dni od dnia upływu 12 miesięcy od dnia wypłaty pomocy;
- 2) potwierdzone za zgodność z oryginałem przez pracownika Agencji lub notariusza kopie faktur, dokumentów księgowych o równoważnej wartości dowodowej lub innych dokumentów potwierdzających poniesienie wydatków co najmniej 70% kwoty pomocy na inwestycje zgodne z założeniami biznesplanu – po zrealizowaniu każdej z inwestycji i nie później niż do dnia upływu 3 lat od dnia wypłaty pomocy;
- 3) oświadczenie, że zakupy w ramach inwestycji zrealizowanych zgodnie z założeniami biznesplanu nie zostały dokonane na podstawie umowy zawartej między beneficjentem a małżonkiem, wstępnym lub zstępnym beneficjenta ani wstępnym lub zstępnym małżonka beneficjenta – w terminie określonym w pkt 2;
- 4) sprawozdanie z realizacji biznesplanu sporządzone zgodnie ze wzorem udostępnionym przez Agencję – w terminie 60 dni od dnia upływu 3 lat od dnia wypłaty pomocy;
- 5)¹⁷⁾ ankietę monitorującą zawierającą informacje niezbędne dla celów monitorowania i oceny Programu oraz tabelę zawierającą wskazanie osiągniętej nadwyżki bezpośredniej z działalności rolniczej prowadzonej w gospodarstwie, sporządzone zgodnie z wzorem udostępnionym przez Agencję – do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy oraz na każde żądanie Agencji;
- 6)¹⁷⁾ dokument potwierdzający uzupełnienie wykształcenia, w terminie 60 dni od dnia upływu 3 lat od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy – w przypadku, o którym mowa w § 6 ust. 3, z tym że w przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w § 22 ust. 1 pkt 2 – w terminie 60 dni od dnia upływu 3 lat i 9 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy;
- 7) dokument potwierdzający spełnienie warunku dotyczącego minimalnej powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a, nie mniejszej niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju, w terminie 60 dni od dnia upływu 3 lat od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy – w przypadku, o którym mowa w § 3 ust. 1;
- 8)¹⁸⁾ oświadczenie o spełnieniu wymagań w zakresie ochrony środowiska, higieny i warunków utrzymania zwierząt do dnia upływu 3 lat od dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej – w terminie 60 dni od dnia upływu 3 lat od dnia wypłaty pomocy;
- 9)¹⁸⁾ oświadczenie o spełnianiu wymagań w zakresie ochrony środowiska, higieny i warunków utrzymania zwierząt do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy – w terminie 60 dni przed dniem upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy.

§ 20. 1. Pomoc podlega zwrotowi w całości lub części, jeżeli beneficjent nie spełni warunków, o których mowa w § 18 ust. 1, lub nie przedłoży w Agencji dokumentów, o których mowa w § 19.

2. (uchylony).

3. ¹⁹⁾ W przypadku niespełnienia warunku, o którym mowa w § 18 ust. 1:

- 1) pkt 1, pkt 1a, pkt 3 lit. b, pkt 5, pkt 6, pkt 7 lub pkt 8 – zwrotowi podlega 100% kwoty pomocy;
- 2)²⁰⁾ pkt 2 lub pkt 2a – zwrotowi podlega 25% kwoty pomocy za niespełnienie każdego z warunków określonych tymi przepisami;
- 2a)²¹⁾ pkt 4 – zwrotowi podlega 5% kwoty pomocy za niespełnienie wymagań w każdym z wymienionych w tym przepisie zakresów oddzielnie;
- 3) pkt 3 lit. a – zwrotowi podlega 3% kwoty pomocy;
- 4) pkt 3 lit. c:
  - a) w przypadku nieosiągnięcia nadwyżki bezpośredniej z działalności rolniczej prowadzonej w gospodarstwie równej co najmniej 4 ESU – zwrotowi podlega 100% kwoty pomocy,

¹⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 7 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 5.

¹⁸⁾ Dodany przez § 1 pkt 4 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 13.

¹⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 8 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 5.

²⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 13.

²¹⁾ Dodany przez § 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 13.

- b) w przypadku osiągnięcia nadwyżki bezpośredniej z działalności rolniczej prowadzonej w gospodarstwie równej co najmniej 4 ESU, jednak mniejszej niż wartość nadwyżki bezpośredniej w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy – zwrotowi podlega:
- 5% kwoty pomocy – jeżeli wartość nadwyżki bezpośredniej zmniejszyła się o 25% do 50% w stosunku do wartości nadwyżki bezpośredniej w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy,
  - 10% kwoty pomocy – jeżeli wartość nadwyżki bezpośredniej zmniejszyła się o więcej niż 50% do 75% w stosunku do wartości nadwyżki bezpośredniej w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy,
  - 25% kwoty pomocy – jeżeli wartość nadwyżki bezpośredniej zmniejszyła się o więcej niż 75% w stosunku do wartości nadwyżki bezpośredniej w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

4. W przypadku nieprzedłożenia w terminie dokumentów, o których mowa w § 19, zwrotowi podlega 3% kwoty pomocy za nieprzedłożenie każdego z dokumentów określonych w tym przepisie, przy czym w przypadku nieprzedłożenia w terminie dokumentów, o których mowa w § 19 pkt 2, 6 oraz 7, zwrotowi podlega 3% kwoty pomocy – niezależnie od liczby nieprzedłożonych dokumentów.

§ 21. 1. Beneficjent może wystąpić do dyrektora oddziału regionalnego Agencji z wnioskiem o wyrażenie zgody na zmianę założeń biznesplanu, w tym wydłużenie okresu jego realizacji, jeżeli spełni warunki określone w § 2 ust. 1 pkt 3 lit. b i c.

2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się zmieniony biznesplan wraz z uzasadnieniem przyczyn planowanych zmian.

3. Wyrażenie zgody, o której mowa w ust. 1, następuje w drodze decyzji.

4. Zmiany polegające na zwiększeniu lub zmniejszeniu o nie więcej niż 30 punktów procentowych skali produkcji roślin danego gatunku mierzonej udziałem powierzchni uprawy w całości upraw lub zwierząt danego gatunku mierzonej udziałem zwierząt tego gatunku w całkowitej obsadzie zwierząt w gospodarstwie, ustalonej z wykorzystaniem współczynników przeliczeniowych na duże jednostki przeliczeniowe (DJP), nie wymagają zgody Agencji. W przypadku zmian dotyczących udziału powierzchni uprawy zbóż, roślin strączkowych lub roślin motylkowych drobnonasiennych zmiany określa się w odniesieniu do całej grupy.

5. W przypadku beneficjentów, którym wydano decyzję o przyznaniu pomocy z zastrzeżeniem dopełnienia, w terminie 180 dni od dnia doręczenia tej decyzji, warunku określonego w § 15 ust. 3 pkt 1, dyrektor oddziału regionalnego Agencji wyraża zgodę na zmianę założeń biznesplanu w zakresie powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie rolnym pod warunkiem, że:

- 1)²²⁾ beneficjent wystąpi do dyrektora oddziału regionalnego Agencji z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, nie później niż w terminie 180 dni od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy;
- 2) beneficjentowi przysługiwałaby pomoc w oparciu o liczbę punktów przyznanych na podstawie zmienionej powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie, a złożony przez niego wniosek o przyznanie pomocy finansowej mieściłby się w limicie środków określonym w Programie.

6. Wyrażenie zgody na zmianę założeń biznesplanu w zakresie powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie rolnym następuje w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1.

§ 22.²³⁾ Innymi, niż wymienione w przepisach *rozporządzenia nr 1974/2006*³⁾, kategoriami siły wyższej lub wyjątkowymi okolicznościami, w przypadku wystąpienia których zwrot pomocy nie jest wymagany, są:

- 1) uniemożliwiające dalsze prowadzenie gospodarstwa zgodnie z założeniami biznesplanu:
  - a) wywłaszczenie części nieruchomości, jeżeli takiego wywłaszczenia nie można było przewidzieć w dniu zawarcia umowy,
  - b) katastrofa naturalna powodująca trwale uszkodzenie nieruchomości lub obiektów,
  - c) wypadek lub awaria skutkująca zniszczeniem budynków, budowli lub innego mienia,
  - d) wystąpienie organizmów kwarantannowych roślin,
  - e) rozwiązanie umowy dzierżawy z przyczyn niezależnych od beneficjenta;
- 2) niezależne od beneficjenta okoliczności wynikające z cyklu nauczania w danym typie szkoły lub związane z terminem egzaminu zawodowego skutkujące nieuzupełnieniem wykształcenia w terminie, o którym mowa w § 18 ust. 1 pkt 6, jeżeli beneficjent podjął naukę w wybranej szkole, uczelni, placówce kształcenia ustawicznego, placówce kształcenia praktycznego lub ośrodku dokształcania i doskonalenia zawodowego w możliwie najbliższym terminie od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy i kontynuował naukę bez nieusprawiedliwionych przerw i opóźnień, a uzupełnienie wykształcenia nastąpi nie później niż w terminie 9 miesięcy od dnia upływu terminu, o którym mowa w § 18 ust. 1 pkt 6.

²²⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 9 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 5.

²³⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 10 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 5.

2. Dokumentami potwierdzającymi zaistnienie okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 2, są w szczególności:

- 1) zaświadczenie wydane przez dyrektora szkoły lub zaświadczenie z uczelni o zakończeniu lub przewidywanym zakończeniu nauki i uzyskaniu świadectwa lub dyplomu;
- 2) kopia wniosku o dopuszczenie do egzaminu eksternistycznego zawodowego wraz z potwierdzeniem jego złożenia;
- 3) kopia deklaracji dotyczącej przystąpienia do egzaminu zawodowego wraz z potwierdzeniem jej złożenia.

§ 23. W działaniu „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętym Programem nie dopuszcza się:

- 1) wstąpienia do toczącego się postępowania na miejsce wnioskodawcy przez następcę prawnego wnioskodawcy albo nabywcę gospodarstwa lub jego części ani przejmującego posiadanie gospodarstwa lub jego części;
- 2) przyznania pomocy następcy prawnemu beneficjentowi albo nabywcy gospodarstwa lub jego części ani przejmującemu posiadanie gospodarstwa lub jego części.

§ 24. Średnią powierzchnię gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w poszczególnych województwach oraz średnią powierzchnię gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju za rok 2006 przyjmuje się na podstawie informacji ogłoszonych przez Prezesa Agencji na podstawie art. 56 ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach do gruntów rolnych i płatności cukrowej.

§ 25. 1. W 2007 r. o przyznanie pomocy mogą ubiegać się osoby fizyczne, które nabyły gospodarstwo zgodnie z warunkami określonymi w § 7 ust. 1, nawet jeżeli nabycie to nastąpiło przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, z tym że pomoc przyznaje się, jeżeli są spełnione pozostałe warunki jej przyznania.

2. W 2007 r. o przyznanie pomocy mogą się ubiegać również osoby fizyczne, które nabyły gospodarstwo, nawet jeżeli nabycie to nastąpiło przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, oraz rozpoczęły prowadzenie działalności rolniczej nie wcześniej niż w okresie 12 miesięcy do dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy, jeżeli są spełnione pozostałe warunki jej przyznania, z tym że do tych osób stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące przyznawania pomocy osobom fizycznym, o których mowa w § 7 ust. 1.

3. Otrzymane przez Agencję w 2007 r. wnioski osób fizycznych innych niż wymienione w ust. 1 i 2 uważa się za niezłożone.

§ 26. W przypadku wniosków o przyznanie pomocy złożonych w 2007 r. decyzje w sprawie przyznania pomocy są wydawane w terminie 120 dni od dnia złożenia wniosku.

§ 26a. 1. W 2008 r., w okresie do dnia 30 czerwca, o przyznanie pomocy mogą ubiegać się osoby fizyczne, które nabyły gospodarstwo zgodnie z warunkami określonymi w § 7 ust. 1, nawet jeżeli nabycie to nastąpiło przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, oraz rozpoczęły prowadzenie działalności rolniczej nie wcześniej niż w okresie 14 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy, z tym że pomoc przyznaje się, jeżeli są spełnione pozostałe warunki jej przyznania.

2. W 2008 r., w okresie do dnia 30 czerwca, o przyznanie pomocy mogą się ubiegać również inne niż określone w ust. 1 osoby fizyczne, które nabyły gospodarstwo, nawet jeżeli nabycie to nastąpiło przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, oraz rozpoczęły prowadzenie działalności rolniczej nie wcześniej niż w okresie 14 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy, jeżeli są spełnione pozostałe warunki jej przyznania, z tym że do tych osób stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące przyznawania pomocy osobom fizycznym, o których mowa w § 7 ust. 1.

3. W 2008 r., w okresie do dnia 30 czerwca, pomoc może być przyznana osobie fizycznej określonej w ust. 1 i 2, także w przypadku gdy jej małżonek, przed dniem złożenia przez nią wniosku o przyznanie pomocy, prowadził działalność rolniczą – pod warunkiem, że nie zaistniał żaden z przypadków określonych w § 2 ust. 2, wcześniej niż w okresie 14 miesięcy przed dniem złożenia tego wniosku, jeżeli są spełnione pozostałe warunki przyznania pomocy.

4. Wnioski osób fizycznych, innych niż określone w ust. 1–3, otrzymane przez Agencję w 2008 r., w okresie do dnia 30 czerwca, uważa się za niezłożone, o czym dyrektor oddziału regionalnego Agencji informuje na piśmie wnioskodawcę.

§ 26b. 1. Wnioski o przyznanie pomocy złożone w 2008 r., w okresie do dnia 30 czerwca, w tym samym dniu, rozpatruje się zgodnie z kolejnością odpowiadającą dniu rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej przez wnioskodawcę.

2. W przypadku wniosków o przyznanie pomocy złożonych w 2008 r., w okresie do dnia 30 czerwca, decyzje w sprawie przyznania pomocy są wydawane w terminie 120 dni od dnia złożenia wniosku.

§ 27. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia²⁴⁾.

²⁴⁾ Rozporządzenie zostało ogłoszone w dniu 30 października 2007 r.

Załącznik do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
z dnia 17 października 2007 r.

**SZCZEGÓŁOWY WYKAZ KIERUNKÓW STUDIÓW, ZAWODÓW I SPECJALNOŚCI
ORAZ TYTUŁÓW KWALIFIKACYJNYCH W ZAKRESIE ROLNICTWA, A TAKŻE RODZAJE DOKUMENTÓW
POTWIERDZAJĄCYCH POSIADANIE KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH**

1. Kierunkami studiów pierwszego, drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich, których ukończenie uznaje się za posiadanie wykształcenia wyższego rolniczego, są:

- 1) rolnictwo;
- 2) ogrodnictwo;
- 3) weterynaria;
- 4) technika rolnicza i leśna;
- 5) zootechnika;
- 6) architektura krajobrazu.

W przypadku ukończenia studiów na kierunku innym niż wymienione w pkt 1–6 za kwalifikacje zawodowe przydatne do prowadzenia działalności rolniczej uznaje się kierunki studiów, w ramach których zakres kształcenia albo standardy kształcenia obejmują treści związane z rolnictwem w wymiarze łącznym co najmniej 120 godzin.

2. Wykaz zawodów i specjalności wykształcenia rolniczego średniego zawodowego:

- 1) technik rolnik;
- 2) technik ogrodnik;
- 3) technik architektury krajobrazu;
- 4) technik hodowca o specjalności:
  - a) hodowla drobiu,
  - b) hodowla zwierząt;
- 5) technik hodowca koni;
- 6) technik pszczelarz;
- 7) technik rybactwa śródlądowego – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla ryb;
- 8) technik weterynarii – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla zwierząt;
- 9) technik ekonomista o specjalności:
  - a) ekonomika i rachunkowość przedsiębiorstw rolniczych,
  - b) rachunkowość i rynek rolny;
- 10) technik towaroznawca o specjalności surowce rolne;
- 11) technik agrobiznesu;
- 12) technik mechanizacji rolnictwa;
- 13) technik melioracji wodnych;
- 14) technik inżynierii środowiska i melioracji;
- 15) technik turystyki wiejskiej;
- 16) technik mechanik o specjalności maszyny i urządzenia rolnicze.

3. Wykaz zawodów i specjalności wykształcenia rolniczego zasadniczego zawodowego:

- 1) rolnik;
- 2) ogrodnik;
- 3) pszczelarz;

- 4) mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych;
- 5) rybak śródlądowy – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla ryb;
- 6) mechanik maszyn rolniczych;
- 7) mechanik maszyn i urządzeń o specjalności maszyny i urządzenia rolnicze;
- 8) rolnik mechanizator.

4. Za studia podyplomowe w zakresie związanym z rolnictwem uznaje się studia, których program obejmuje co najmniej jedno z następujących zagadnień:

- 1) ekonomika rolnictwa;
- 2) organizacja lub technologia produkcji rolniczej;
- 3) marketing artykułów rolnych;
- 4) rachunkowość rolnicza;
- 5) agrobiznes.

5. Wykaz tytułów kwalifikacyjnych, tytułów zawodowych oraz tytułów zawodowych mistrza w zawodach przydatnych do prowadzenia działalności rolniczej, uzyskiwanych w systemie pozaszkolnym:

- 1) rolnik;
- 2) wykwalifikowany rolnik;
- 3) mistrz rolnik;
- 4) rolnik upraw polowych:
  - a) wykwalifikowany rolnik upraw polowych,
  - b) mistrz – rolnik upraw polowych;
- 5) rolnik łąkarz:
  - a) wykwalifikowany rolnik łąkarz,
  - b) mistrz – rolnik łąkarz;
- 6) rolnik chmielarz:
  - a) wykwalifikowany rolnik chmielarz,
  - b) mistrz – rolnik chmielarz;
- 7) rolnik hodowca bydła:
  - a) wykwalifikowany rolnik hodowca bydła,
  - b) mistrz – rolnik hodowca bydła;
- 8) rolnik hodowca trzody chlewnej:
  - a) wykwalifikowany rolnik hodowca trzody chlewnej,
  - b) mistrz – rolnik hodowca trzody chlewnej;
- 9) rolnik hodowca owiec:
  - a) wykwalifikowany rolnik hodowca owiec,
  - b) mistrz – rolnik hodowca owiec;
- 10) rolnik hodowca koni:
  - a) wykwalifikowany rolnik hodowca koni,
  - b) mistrz – rolnik hodowca koni;
- 11) hodowca drobiu:
  - a) wykwalifikowany hodowca drobiu,
  - b) mistrz – hodowca drobiu;

- 12) hodowca zwierząt futerkowych:
  - a) wykwalifikowany hodowca zwierząt futerkowych,
  - b) mistrz – hodowca zwierząt futerkowych;
- 13) pszczelarz;
- 14) wykwalifikowany pszczelarz;
- 15) mistrz pszczelarz;
- 16) ogrodnik;
- 17) wykwalifikowany ogrodnik;
- 18) mistrz ogrodnik;
- 19) ogrodnik sadownik:
  - a) wykwalifikowany ogrodnik sadownik,
  - b) mistrz – ogrodnik sadownik;
- 20) ogrodnik szkółkarz:
  - a) wykwalifikowany ogrodnik szkółkarz,
  - b) mistrz – ogrodnik szkółkarz;
- 21) ogrodnik warzywnik:
  - a) wykwalifikowany ogrodnik warzywnik,
  - b) mistrz – ogrodnik warzywnik;
- 22) ogrodnik upraw kwiaziarskich:
  - a) wykwalifikowany ogrodnik upraw kwiaziarskich,
  - b) mistrz – ogrodnik upraw kwiaziarskich;
- 23) ogrodnik pieczarkarz:
  - a) wykwalifikowany ogrodnik pieczarkarz,
  - b) mistrz – ogrodnik pieczarkarz;
- 24) traktorzysta – wykwalifikowany traktorzysta;
- 25) traktorzysta kombajnista – wykwalifikowany traktorzysta kombajnista;
- 26) rolnik obsługi maszyn rolniczych – mistrz rolnik obsługi maszyn rolniczych;
- 27) mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych;
- 28) wykwalifikowany mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych;
- 29) mistrz – mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych;
- 30) rybak stawowy – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla ryb:
  - a) wykwalifikowany rybak stawowy,
  - b) mistrz – rybak stawowy;
- 31) rybak jeziorowy – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla ryb:
  - a) wykwalifikowany rybak jeziorowy,
  - b) mistrz – rybak jeziorowy;
- 32) rybak rzeczny – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla ryb:
  - a) wykwalifikowany rybak rzeczny,
  - b) mistrz – rybak rzeczny;
- 33) rybak śródlądowy – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla ryb.

6. Inne formy wykształcenia rolniczego równoważne z uzyskaniem tytułów kwalifikacyjnych, o których mowa w ust. 5:

- 1) zespół przysposobienia rolniczego;
- 2) szkoła przysposobienia rolniczego.

7. Dokumentem potwierdzającym posiadanie wykształcenia rolniczego:

- 1) wyższego – jest dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, lub studiów wyższych magisterskich na kierunku wymienionym w ust. 1;
- 2) średniego – jest świadectwo lub dyplom ukończenia szkoły lub dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe, w zawodzie wymienionym w ust. 2 albo – w przypadku gdy na świadectwie ukończenia szkoły brak jest informacji o zawodzie – świadectwo ukończenia szkoły, wraz z zaświadczeniem, o którym mowa w § 3 *ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2010 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 893, z 2015 r. poz. 23 oraz z 2016 r. poz. 787)*²⁵⁾, potwierdzającym, że absolwent kształcił się w zawodzie wymienionym w ust. 2;
- 3) zasadniczego zawodowego – jest świadectwo ukończenia szkoły z uzyskanym tytułem wykwalifikowanego robotnika lub dyplom ukończenia szkoły z tytułem wykwalifikowanego robotnika albo dyplom uzyskania tytułu zawodowego lub dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe, w zawodzie wymienionym w ust. 3.

8. Dokumentem potwierdzającym ukończenie studiów podyplomowych jest świadectwo ich ukończenia wraz z wykazem przedmiotów objętych programem studiów oraz ich wymiarem godzinowym.

9. Dokumentem potwierdzającym posiadanie tytułu kwalifikacyjnego w zawodzie przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej jest świadectwo z tytułem wykwalifikowanego robotnika lub dyplom z tytułem mistrza, w zawodzie wymienionym w ust. 5, wydane przez państwową komisję egzaminacyjną, lub świadectwo albo zaświadczenie ukończenia trzech stopni zespołu przysposobienia rolniczego, albo świadectwo ukończenia szkoły przysposobienia rolniczego.

10. Dokumentem potwierdzającym posiadanie wykształcenia innego niż rolnicze:

- 1) wyższego – jest dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku innym niż wymieniony w ust. 1;
- 2) średniego – jest świadectwo ukończenia szkoły średniej ogólnokształcącej albo świadectwo lub dyplom ukończenia szkoły z uzyskanym tytułem zawodowym, albo dyplom uzyskania tytułu zawodowego lub dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zawodzie innym niż wymieniony w ust. 2;
- 3) zasadniczego zawodowego – jest świadectwo ukończenia szkoły z uzyskanym tytułem wykwalifikowanego robotnika lub dyplom ukończenia szkoły z tytułem wykwalifikowanego robotnika albo dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zawodzie innym niż wymieniony w ust. 3.

11. Dokumentem potwierdzającym posiadanie wykształcenia:

- 1) podstawowego – jest świadectwo ukończenia szkoły podstawowej;
- 2) gimnazjalnego – jest świadectwo ukończenia gimnazjum.

---

²⁵⁾ Utraciło moc na podstawie art. 111 pkt 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 986), która weszła w życie z dniem 15 stycznia 2016 r.